

TOVERITAR

No. 52

Tiistaina, Joulukuun 26 p.—Tuesday, December 26.

1922—Kahdestoista Vuosik.

- - KAKSI JOULUA - -

Kirj. Tyynt II.

V. 1900 Kuolajärveltä.

Joulukuun pakkaneen paukkuu huoneiden nurkissa; vilainen viima puhluttaa jäättävää kynnästä. Läpi luiden ja ytimien käy talven hyinen hulla. Kaukana tullaan rantaa vastaan lumiset vuoret ylenevät, sinne lumisten vuorten keskelle käy verkalleen matkaa.

Kemistä aloimme matkan rantateitse Rovaniemelle, josta eteenpäin oli kuljettava hevoskyydillä. Rovaniemeltä yöspäin mennessä kiinnitettiin matkustajain huoneita maantietä miittaamassa olleiden insinöörien päihin pisto, olkku tai miksi sitä oikeastaan kutsuisti. Siellä huomaa että nuo insinöörit ovat kiivenneet aina korkeimmalle kukkulalle ja siitä vetäneet linjan, jota sitten tietä rakennettaessa on tunnontarkasti noudatettu. Pienellä kierrolla olisi useasti voinut saada tie tasaiseksi, vaan insinööreillä on ollut näköjään tien suoritus mielessä. Mutta rahtimiehet, jotka kuljettivat jahoja, ryynejä, suolaa, sekoria, kahvia y. m. tarveesineitä hevosillaan tuota tietä myöten Lapiin, Kemiin ja Kuolajärven pitäjään, ovat tuossa asiassa erimielisiä. Moni hevonen on tuolla tiellä rahtikuormaa vetäessään koipensa oikaisut ja moni mies katkerat kirot lausunut. Lajalla se ottaa vanhalle laiskalle kestäkevarin hevosluuskallekin nousta ylös nuo monet vuoret ja kukkulat.

Oli joulukuun 23 päivä ja vasta olimme päässeet Pajarin majataloon, josta Kuolajärven Sallaan oli vielä matkaa lähelle kuusi penikulmaa. Joulusaarna on pidettävä Sallassa ja vieläpä joulusaunaankin olisi ehdittävä; mutta Pajarin isäntä oli viihdellä jättänyt meidät taipaleelle joulua vietämään kiertämällä kyytihevosen. Kuka sitä tällaisella tulipalopakkasella kyytiin lähtee. Eikö sitä sopisi talossa yöpyä ja vasta aamulla taipaleelle lähteä. Näin yritti majatalon isäntä jättää meidät jo ilta-päivällä taloon yöksi. Mutta kun päiväkirkasta huomasimme, ettei yhtään kyytiä sillä vuorokaudella ollut tehty, niin käyimme hyväksenne matkustajan oikeuksia, jotka tuollaisessa tapauksessa ovat talvutus ja pakko.

Hehät pakattiin rekeen, pari hyvää vällä peitoksi ja kyytipolka oli myöskin tavallisudesta polkeava. Pieni hirttelikasvuinen huutalaispolka sai jäädä kotiin ja talon nuori isäntä lähti kyytiin laiskimmalla hevosella, mitä talosta löytyi.

Rauhallisena loikollimme reessä vällyjee käsillä ja kyytipolka, joka ltu paksuun sudenmahkatarkkisiin putuma kuskipenkillä, ei pitänyt myös kiirettä. Vähän välillä hevonen pysähtyi katsella töllistelemään ympärillensä ja kyytimies antoi hevosen seisoa aikansa, kunnes se viluissaan lähti juosta hölkkäsemään.

Vihdoin päästiin Pirttilän majataloon. Emme olleet siitä huomaavinaamme ennenkään kyytimies, joka oli jo hetki sitten noussut reestä ylös, tuli luoksemme ja sanoi että nyt ollaan perillä.

Joko nyt!
Aloimme hiljalleen lömpii reestä ylös ja sitä tehdessä jatkuin puhetta: Hopustitka se taival katkesik!
— Hopustitko? Kysyy kyytimies ihmeissään.
Vielä yksi taival on katkaistava

ennen yöpyntä; sanohme Pirttilän isännelle. Hän laittoikin oitis hevosen valjaisiin ja niin jatkoimme matkaa.

Joulusaattonaamuna taas varhain lähdimme taipaleelle.

Pakkaneen oli yöllä vaan kiihtymistään kiihtynyt. Elohopea astenitaurissa oli toimeton. Kylmää ei siis voitu asteella määrittellä, vaan siitä tarkemmin sen tunti ihossaan. Puolijäättyneenä saavuimme Kellonkumpuun, siellä työnnymme pirttiin itseämme sulattamaan jäätä. Talon naisväki hääräsi joulunokien valmistuksessa.

Kun olimme hetkisen lämmittelleet ja juoneet kahvia, niin kysyy talonemäntä minulta, jonka entisesiin tanssin, että kukas tämä toinen on.

— Hilda H. esittelen toverini, ja hänen nimensä näyttääkin olevan tuttu. Onhan hän piirin naisedustaja valtiopäivillä ja vielä lisäksi Peräpohjolassa syntynyt ja kasvanut.

Puolenpäivän aikana saavuimme Sallaan; vaan joulusaunasta jälimme kun jälimekin.

Kuolajärven kunta on harvemmin asuttua ja köyhintä seutua Suomessa. Sitä todistaa jo sekin seikka, että maan pinta-ala on 13,000 neliökilometriä ja tuolla alalla asui v. 1905 henkilöjokien mukaan ainoastaan 3,878 henkilöä. Suurin maanemistäjä on Suomen valtio, joka omistaa n. s. kruunumetsäimäitä laajat alueet. Tällaisi kruunumetsäissä asuu noin 50 kruununtorpparia, joilla useammilla on ainoastaan yksi asuinhuone käytettävissä. Sellaisia, joilla on kolme asuinhuonetta oli ainoastaan 3 torpparia. Usealla torpparilla ei ollut yhtään hevosta ja ainoastaan kaksi oli sellaista, jolla on kaksi hevosta. Lypsiviljelmä oli keskimäärin kaksi torpparia kohden. Mutta oli joitakin sellaisia joilla ei ollut edes ollut yhtään ainoastaan lehmää, jolla olisi saanut maitotilkan tuolla synkän metsän korpessa.

Luokkavaltion edustajina näiden korven asukkaiden vastaan tulevat ensimmäisenä metsänvartijan-apulaiset, jolta heidän tulee hankkia lupa ennenkuin voivat iskeä kirveensä maahan kaatumaisiin ja siinä lahoviin puhiin, jolla mökkipahastansa lämmittelevät. Ei ole näköjään harvinaisen näky se, että valmo puolialastomien lastensa kanssa metsässä kokoaa risuja ja kantaa niitä pitkän matkan mökkiinsä, jonka ympärillä kaatuneet puit lahavat. Metsänvartijanapulaiset ovat useasti hyvin virkautuneita ja siksi torpparit vierovat lähestyvä niitä. Jos taas luvatta ottavat polttepuuta, niin siitä seurauksena voi olla viimekädessä torpasta häätö.

Mitä sitten tulee itse metsänhoitajaan (forstmannin) niin häntä tulee kruununtorpparin, tai siksi aikovan, lähestyä kunnarrellen, lakki toisessa kädessä ja toisessa kymppi tai neljänkymmenen markkanen, siinä ilman sitä hän ei antaudu puhelle ollenkaan. Ilman metsänhoitajan lupaa ei saa edes mökkiin korjata. Tällaista nauttovalheuksien alaisena on suuri joukko Peräpohjolan metsästä rantaväli työvämmänsä myyjä.

Ei ole mökkiinläinen suuressa arvossa. Jos menee maantalliläimän puhelle jahoittoa laivaksi pyytämään,

jo nyrpistää nokkaansa ja ärähtää että hän ei rupea muutaman mökkiinläisen takia petäjän kuorta vuolemaan. Menet kunnan hallintomiesten puolelle; siellä neuvotaan, että parasta olisi kun tuollaiset pantaisi Amerikan laivaan, jotta pitäjä heistä pääsisi, tai menkööt ryssien maalle. Riennät penkkimään päähän vallesmannia tapaamaan, niin vallesmanni laittaa pitäjänsä pirtin puolelle toimittamaan, että jos on asiaa, niin odottaa kukaan kaupungin herroja vierastaan ja tulinjuontu parhailiaan. Aamusella siirton nukkua puolelle päivin ja lähtee sitten herroja kirkolle saattamaan ja vielä jälkeensä huutaa, että ei hän nyt mitenkään kerkiä. Ja niin jää köyhä läni kuulumatta, köyhän asia alulle panematta.

Päivä jo hämärtyi. Ei siis ollut kauan kesäläytäkään tänä vuoden viimepäivinä aikana, jolloin pohjolan aamu ja ilta ojensivat toisilleen kylmän katpeat kätensä ikäänkuin paarilla kantaen päiväkärttiä hautaan. Mitä yhtämittaista yötä on joulukuun Peräpohjolassa ja luonnontar nukkua raukaussa unessa, ainoastaan joka 24 tunnin kuluttua hiukan raottaa silmiin, joiden ripset näyttävät kiinni jättyneen.

Joulusaarna pidettiin Sallassa, jota kuulemaan ankarasta pakkasesta huolimatta oli saapunut noin 200 henkilöä.

Joulua vietetään aikana, jolloin valon valta alkaa voittajana suoriuttamaan pimeyden vallan kanssa kamppaillessaan. Aikana jolloin elämän voimakkuuden, lampölä säteilevän auringon vaikutus alkaa kasvamaan kasvaa. Jo pakkasensat muunmuutuksena tätä juhlaa viettävät.

Myöhemmin yhdisti kristillinen kirkko siihen oman juhlasäätönsä; alettiin puhua maailman vapauttajasta. Alkujaan olivat nämä kristittyjen liike — sorrettujen liike sortajiaan vastaan. Mutta aikojen kuluessa riistäjät sen väitensivät palvelemaan omia itsekkäitä luokkapyyteitään. He tekivät siitä asean, jolla yhä pitivät työväenluokan emistävän ja riistäväluokan herruuden alaisena.

Tekopyhlistä riistäjämaailma yhä jouluna julistaa: maassa rauha ja nut. Kihisi kansaa kaikellaalla. Vierit hainille hyvä tahto; samalla kun appellen lakkaamaton jono. Näytti se pitkä ahaat kätensä yhä syvenemälle työväenluokan kukkaraan. Yhä purkaantumassa.

Junan hiljalleen saapuessa Los Angelesin kaupunkiin, kulkee se läpi

teiskunnallista valoa ja vapautta. Se vaatii itselleen elämän vapautta; ei kuolla nälkään.

Elämän valo on koittava. Sen huomenrusko jo punaa taivaan ranta. Synkkä pimeys on hahtuva. Musta sorto ja taantumus on lakkaava. Harvein luokkavalta on lopputa. Työväenluokan vapauttaja on syntyvä. Se nousee riistettyjen omistajien riveistä. Se nousee niityiltä peltoilta. Se nousee korpen keskelellä. Se nousee tehtaiden pölyisistä uuneista. Sille maan kemoista sykkäit kaivantomiehet huomenlaulua laukavat.

Itse riistetty, sorrettu luokka on oma vapauttajansa.

Se kasvaa voimassa niinkuin alkua auringon valon ja lämmön voima kasvaa tästä suuresta valonjuhlasta, joulusta lähtien. Sillä yhtiä varmasti kuin luonnossa seuraa pitkä ja pimeä talven kevät ja kesä, yhtiä varmasti seuraa historiallista pitkä ja pimeä sorronyökö valon ja vapauden armas aika.

Sen täytyy seurata, sillä kapitalistinen järjestelmä täytettyään historiallisen tehtävänsä vie hävitykseen ja tuhoon, jos ei ihmiskuntaa vapauteta tästä piläoman yhtiä paitsuasta vallasta; siksi työväenluokan on luokkana noustava ja vapauttamalla työn piläoman vallasta se vapauttaa myöskin itsensä.

Tapanin päivänä saapui Kuolajärven Työväenyhdistyksen talolle ihmisiä lähelle 400 henkilöä; seellä puhui Hilda H. eduskunnan vallan laajentamisesta — osoittamaan sen olevan välttämättömän, jotta eduskunnan työstä olisi laajoille kansankeroksille jotain hyötyä. Ilalla oli itäma ja siellä reipas tarkkavainen kuulijakunta, joka suurimmalta esaltuaan muodostui korpein raatajista.

Mieleeni jäi hahtumaton kalsea kova Peräpohjolan joulusta. Toverini ei luvannut edes Juhannuskennakään lähteä toista kertaa Lappiin.

Los Angelesissa, Californiassa, v. 1911.

Lämmön aurinkoinen läine on yhti etelä Californian kattojen lakkahtajouluun julistaa: maassa rauha ja nut. Kihisi kansaa kaikellaalla. Vierit hainille hyvä tahto; samalla kun appellen lakkaamaton jono. Näytti se pitkä ahaat kätensä yhä syvenemälle työväenluokan kukkaraan. Yhä purkaantumassa.

Junan hiljalleen saapuessa Los Angelesin kaupunkiin, kulkee se läpi

KUMOUSHETKELLÄ

Kuulkaa kuinka kumouksen, maasta maahan yöryy kulku; hetki suuren lumouksen, entisaikain ylle sulku.

Hetki, tuonut tullessansa herätystä ihmiskuntaan; nostanut on valveillansa heidät, jotka uinui untaan.

Hetki, joka kammittsoipi vanhain aikain valtamahdit; hetki, joka luonut omi vapauden vankat vahdit.

Maasta maahan entää espäin vallankumouksen voitto; ihmiskunnan eteen aukee uuden ajan huomenkoitto.

Kaarlo Valli.